

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

25 ianuarie 2021
Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

mun. Chișinău

DIACONU Iurie
CATAN Liliana
GUZUN Ion
BOICO Victor
TOMA Nadejda

a judecat, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, PASAT Liliana și de partea vătămată GAȘCU LILIAN prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 24 iunie 2020, în cauza penală privindu-l pe

TRESTIAN Dan XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 26.02.20218 – 15.07.2019;

Instanța de apel: 02.08.2019 – 24.06.2020;

Instanța de recurs: 17.10.2020 – 25.01.2021.

Asupra recursurilor ordinare declarate, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Briceni, din 15.07.2019, TRESTIAN Dan a fost achitat de învinuirea adusă în baza art. 187 alin. (2) lit. d), e), f) Cod penal pe motiv că nu s-a constatat existența infracțiunii.

Acțiunea civilă a fost respinsă.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Prima instanță a constatat că:

✓ TRESTIAN Dan se învinuiește că la 12 martie 2017, aproximativ în jurul orei 21:00, având ca scop sustragerea bunurilor altei persoane, a pătruns în automobilul de model „Volvo XC-90”, numărul de înmatriculare XXXXX, ce aparține lui GAȘCU Iulian, aplicând violența nepericuloasă pentru viața și sănătatea persoanei față de BUCATCA Tatiana, a sustras în mod deschis din automobilul un telefon model de model „Huawei” și 450 euro, echivalentul conform cursului oficial al BNM de 9435,87 lei, astfel, cauzându-i părții vătămate un prejudiciul material considerabil în sumă totală de 9435,87 lei.

Aceste acțiuni ale lui TRESTIAN Dan, organul de urmărire penală le-a încadrat în baza art. 187 alin. (2) lit. d), e), f) Cod penal – *jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, săvârșite prin pătrundere în alt loc pentru depozitare, cu aplicarea violenței nepericuloasă pentru viața și sănătatea persoanei, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.*

✓ Concluzia de achitare a rezultat în urma audierii părții vătămate, martorilor acuzării, citirii declarațiilor inculpatului făcute în cadrul urmăririi penale, cercetării materialelor cauzei penale și vizualizării înregistrărilor audio, fiind

apreciate critic declarațiile părții vătămate, or ele nu sunt concordante cu cele declarate de martorul BUCATCA Tatiana.

✓ Rechizitoriul nu corespunde exigențelor art. 281 alin. (2) Cod de procedură penală, nefiind indicate: modalitatea de pătrundere în automobil, din care loc a automobilului au fost sustrate telefonul mobil și surse bănești; cui aparține telefonul și suma de bani (GAȘCU Lilian sau BUCATCA Tatiana) și cui i-a fost cauzat prejudiciul material considerabil. Mai mult, plângere privind tragerea lui TRESTIAN Dan la răspunderea penală a fost depusă doar de GAȘCU Lilian.

✓ Soluționând acțiunea civilă au fost invocate prevederile art. 387 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală potrivit cărora *în cazul când se dă o sentință de achitare, instanța respinge acțiunea civilă dacă nu s-a constatat existența faptei incriminate sau fapta nu a fost săvârșită de inculpat.*

✓ Soluționând soarta corpurilor delictive au fost invocate prevederile art. 162 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procurorul COSARCIUC Andrian și de partea vătămată GAȘCU Lilian.

Apelanții prin apelurile declarate au solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

TRESTIAN Dan să fie condamnat în baza art. 187 alin. (2) lit. d), e), f) Cod penal și condamnat la închisoare pe un termen de 5 ani, în penitenciar de tip semiînchis.

Să fie dispusă admiterea acțiunii civile.

Să fie dispusă încasarea din contul inculpatului TRESTIAN Dan în beneficiul statului 30300,66 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

În motivarea apelurilor s-au invocat că:

- vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate a fost dovedită pe deplin prin cumulul de probe pertinente și concludente prezentate de acuzare, iar nerecunoașterea vinovăției nu echivalează cu achitarea inculpatul;

- prima instanță nu a apreciat corect declarațiile părții vătămate care a declarat că a văzut cum inculpatul a pătruns în automobil și a sustras banii pe care-i deținea;

- faptul existenței banilor la partea vătămată a fost confirmat și de martorul CRÎȚAC Gheorghii;

- martorul BUCATCA Tatiana a indicat la sustragerea în mod deschis a telefonului mobil ce i-a fost dat de inculpat și a explicat că fiind atacată de inculpat nu a putut vedea momentul sustragerii banilor, neexcluzând că această faptă a avut loc;

- motivarea sentinței adoptate este una contradictorie. Instanța se contrazice menționând că martorul BUCATCA Tatiana a declarat că telefonul era la ea în mână și careva bani în automobil nu a văzut, argumente ce vin în contradicție cu declarațiile date de fapt de către martorul nominalizat;

- făcându-se trimitere la un șir de articole ale dreptului național și internațional, nu s-a dat o argumentare clară cu referire la presupusele încălcări sau omisiuni a organului de urmărire penală;

- în privința inculpatului există o ordonanță de protecție și aceasta prevalează asupra oricărei caracteristici;

- inculpatul nu este la prima abatere, nu a restituit prejudiciul material cauzat prin infracțiune, s-a eschivat de la examinarea cauzei și reeducarea acestuia nu este posibilă fără aplicarea pedepsei cu închisoare;

- prima instanță nu s-a expus pe marginea încasării cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu procedura de extrădare a inculpatului din Viena, Austria, în sumă totală de 30300,66 lei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 24 iunie 2020 au fost respinse ca nefondate apelurile deoarece prima instanță a verificat complet sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate pe caz o apreciere legală din punct de vedere a pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, just conchizându-se asupra achitării lui TRESTIAN Dan învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. d), e), f) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

5. Nefiind de acord cu decizia, recurs ordinar au declarat procurorul PASAT Liliana și partea vătămată GAȘCU LILIAN.

Recurenții invocând eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, au solicitat casarea deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de instanța de apel pe motiv că, comiterea infracțiunii incriminate inculpatului se confirmă prin cumulul de probe veridice, utile, concludente, care se află în coroborare reciprocă, administrate de organul de urmărire penală.

De asemenea inculpatul a cunoscut că în privința sa se instrumentează o cauză penală cu toate acestea a părăsit teritoriul țării și returnarea acestuia a costat 30300,66 lei, cheltuieli ce urmează a fi încasate din contul lui TRESTIAN Dan.

6. Referință, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) p. 1¹) Cod de procedură penală, a fost depusă de apărătorul ȘOVA Victor, în numele inculpatului, prin care se solicită inadmisibilitatea recursurilor ca fiind vădit neîntemeiate.

7. Colegiul Penal constată că recursurile ordinare au fost depuse în termen legal, pronunțarea integrală a deciziei având loc la 30 iulie 2020, iar recursurile datează cu 25 și 26 august 2020 și nu sunt în mod vădit nefondate, în sensul art. 432 Cod de procedură penală, fiind admisibile.

8. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acestea sunt în măsură să desființeze total hotărârea recurată și întemeiază dispunerea rejudecării cauzei, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente:

În situația în care se constată încălcări ale prevederilor legale, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată (art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală), de vreme ce viciul fundamental admis în cadrul unei proceduri precedente aduce atingere drepturilor și libertăților procesuale, iar instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură comisă de instanțele ierarhic inferioare, în caz contrar art. 6 CoEDO este încălcat, fiind afectată echitatea procedurii (hotărârea CtEDO *Leoni versus Italia*).

Recurenții critică hotărârile primelor instanței, invocând netemeinicia acestora, sub aspectul că *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța a admis o eroare gravă de fapt.*

Art. 6 CoEDO garantează dreptul fiecărei persoane la un proces echitabil și orice instanță este obligată să-și motiveze hotărârea adoptată, or, aceasta face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil (*hotărârea Bolea versus România*).

În hotărârea CtEDO *Maslova și Nalbandov versus Federația Rusă* s-a reiterat importanța soluționării unei cauze în fond, astfel ca instanța națională să se expună asupra vinovăției sau nevinovăției persoanei acuzate de comiterea unui delict, în vederea stabilirii adevărului obiectiv, restabilirii ordinii de drept, ocrotirii și asigurării drepturilor nu numai a acuzatului, dar și a victimelor infracțiunii.

De asemenea, în repetate rânduri s-a consemnat că, la judecarea cauzei și la adoptarea deciziei, instanța de apel nu se poate limita la preluarea totală sau parțială a motivării formulate de prima instanță, ci trebuie să analizeze din nou cauza, în fapt și în drept, și să răspundă argumentat la criticile și mijloacele de apărare invocate de părți, or, doar astfel se demonstrează că ele au fost auzite în cadrul examinării acestei cauze penale (*hotărârile Suominen versus Finlanda și Kuznetsov și alții versus Federația Rusă*).

Verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel la adoptarea soluției de respingere a apelurilor, nu a respectat întocmai prevederile art. 414 Cod de procedură penală și nu s-a pronunțat asupra chestiunilor referitoare la:

1) *aprecierea tuturor probelor, în ansamblu, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, cât și al coroborării lor, încalcând regula coroborării în ansamblu a probelor administrate la etapa urmăririi penale și a judecării în primă instanță și în cea de apel;*

2) *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, or sentința de achitare pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii se adoptă în situația în care nu se constată existența faptei, adică când fapta infracțională nu a avut loc.*

În sensul celor menționate se statuează că prima instanță a achitat inculpatul pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Instanța de apel a preluat concluzia primei instanțe și în motivarea făcută s-a limitat doar la expunerea unor fraze generale și s-a pronunțat insuficient de clar asupra celor atenționate în apeluri, lăsând fără soluționare chestiunea admisibilității/inadmisibilității probelor administrate și cercetate (art. 394 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală), limitându-se la o analiză generală, superficială a probelor, reținând unele situații ce nu rezultă din probele administrate.

Astfel, în hotărârile judecătorești s-a indicat că versiunea sustragerii a 450 euro ce ar aparține părții vătămate, în mod deschis, prin pătrundere și cu aplicarea violenței nepericuloasă pentru viață și sănătate, nu și-a găsit confirmare din lipsă de probe.

În conformitate cu art. 93 alin. (2) Cod de procedură penală, elemente de fapt dobândite în modul stabilit de lege, care servesc la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei, se consideră probe egale, iar art. 101 alin. (3) Cod de procedură penală indică că nici o probă nu are o valoare dinainte stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată.

Pe întreg procesul penal acuzarea a administrat în calitate de probe confirmatoare a vinovăției următoarele probe: *declarațiile părții vătămate, declarațiile martorilor BUCATCA Tatiana și GRIȚAC Gheorghii, procesele-verbale de ridicare a obiectelor, procesele-verbale de cercetare a obiectelor, procesul-verbal de confruntare, înregistrarea video de la locul infracțiunii.*

La caz, instanțele au omis să se pronunțe detaliat și amănunțit asupra tuturor argumentelor invocate de partea acuzării (în persoana procurorului și a părții vătămate), care a indicat că vinovăția se confirmă prin probele enunțate supra, or:

- partea vătămată a depus plângere, în conformitate cu prevederile art. 262-263 Cod de procedură penală, indicând la sustragerea în mod deschis a 450 euro din cotiera automobilului și a telefonului mobil ce ar fi aparținut martorului BUCATCA Tatiana;

- partea vătămată și martorul GRIȚAC Gheorghii au confirmat că la data comiterii infracțiunii în cotiera automobilului se afla suma de 500 euro, în bancnote de 50, partea vătămată indicând și că a văzut momentul sustragerii a 450 euro, motiv pentru care a încercat să-l rețină pe TRESTIAN Dan, dar nu i-a reușit;

- martorul BUCATCA Tatiana a declarat că la data comiterii infracțiunii a văzut în cotiera automobilului euro, sumă nu o poate concretiza. Nu a văzut momentul sustragerii banilor, dar nu exclude acest fapt, explicând că TRESTIAN Dan i-a aplicat lovituri și ea și-a astupat fața, iar el s-a aplecat peste ea și s-a întins spre cotieră, care ulterior a văzut că este deteriorată, motiv pentru care s-au adresat la organele de drept;

- procesul-verbal de examinare a obiectului potrivit căruia s-a constatat că în cotiera automobilului ce aparține părții vătămate este o bancnotă de 50 euro. Cotiera este deteriorată, având capacul ridicat și rupt.

De asemenea instanțele au indicat la lipsa probelor, în situația în care partea vătămată și martorii BUCATCA Tatiana și GRIȚAC Gheorghii, cărora le-au fost explicate drepturile și obligațiunile procesuale, au făcut declarații sub avertizare de răspundere penală în conformitate cu art. 312-313 Cod penal, și-au susținut declarațiile incriminatoare atât la urmărirea penală (partea vătămată inclusiv în procesul confruntării cu TRESTIAN Dan) cât și în instanța de fond și cea de apel, explicând cu lux de amănunte evenimentele întâmplate la 12 martie 2017, confirmând veridicitatea conținutului prin mențiunea „*Proces-verbal scris din cuvintele mele, corect, citit în glas, pentru ce și semnez*”. Mai mult, apărarea nu a invocat iar instanțele nu au constatat circumstanțe și împrejurări ce ar demonstra că aceștia urmăresc scopul incriminării pe nedrept a unei persoane nevinovate și că probele acuzării ar fi fost administrate cu încălcarea procedurii și există temeieri, prevăzute de art. 94 Cod de procedură penală, de a le considera inadmisibile.

Totodată, instanțele reținând ca veridice declarațiile lui TRESTIAN Dan nu au ținut cont de faptul că persoana pusă sub acuzare beneficiază de libertatea de a nu se autoincrimina și nu poartă răspundere pentru cele declarate, decât dacă el a făcut un denunț intenționat fals că infracțiunea a fost săvârșită de o persoană care, de fapt, nu a avut atribuție la săvârșirea ei, precum și în cazul în care a făcut declarații false sub jurământ și nu au coroborat cele declarate de inculpat cu probele administrate de acuzare.

În speță, prima instanță și cea de apel au statuat că „*rechizitoriul nu corespunde exigențelor art. 281 alin. (2) Cod de procedură penală, nefiind indicate: modalitatea de pătrundere în automobil, din care loc a automobilului au fost sustrate telefonul mobil și surse bănești; cui aparține telefonul și suma de bani (GAȘCU Lilian sau BUCATCA Tatiana) și cui i-a fost cauzat prejudiciul material considerabil. Mai mult, plângere privind tragerea lui TRESTIAN Dan la răspunderea penală a fost depusă doar de GAȘCU Lilian.*”.

Această constatare este lipsită de suport legal de vreme ce prin procesul-verbal de primire a plângerii (denunțului) organul de urmărire penală a fost sesizat cu referire la două acțiuni infracționale (**sustragerea în mod deschis, prin pătrundere în automobil și aplicare de violență nepericuloasă pentru viața și sănătatea Tatianei BUCATCA (martor ocular al evenimentelor), a telefonului mobil „Huawei” și a banilor în sumă de 450 euro ce aparțin lui GAȘCU Lilian**) și sub acest aspect a fost intentat procesul penal.

Tot pentru cele două acțiuni infracționale TRESTIAN Dan a fost pus sub învinuire și ulterior trimis în judecată, prin rechizitoriu.

După finisarea urmăririi penale și luarea de cunoștință cu materialele cauzei, atât avocatul cât și inculpatul, nu au contestat acțiunile de urmărire penală (*fapt confirmat prin procesul-verbal de prezentare a materialelor dosarului spre cunoștință învinuitului și apărătorului, unde au indicat că cereri și demersuri nu sunt*) și nu au invocat că TRESTIAN Dan nu înțelege esență învinuirii aduse, nici organului de urmărire penală și nici instanțelor de judecată.

Mai mult, faptul că BUCATCA Tatiana nu a sesizat organele de drept cu privire la sustragerea telefonului mobil și ea nu a fost recunoscută în calitate de parte vătămată, nu poate genera achitarea inculpatului, or potrivit învinuirii înaintate lui TRESTIAN Dan în acțiunile acestuia este prezent concursul real de infracțiuni (*printr-o acțiune s-a săvârșit două sustrageri*) și legislația procesual-penală nu prevede expres că urmărirea penală urmează a fi pornită pe fiecare acțiune, fiind necesară o singură sesizare pentru o cercetare multiaspectuală a faptelor presupuse ca infracționale. Tot aici, potrivit art. 276 Cod de procedură penală, intentarea procesului penal pentru un presupus jaf nu este generată numai în baza plângerii victimei.

Prin urmare, prin prisma acestor două acțiuni infracționale denunțate urma a fi examinată cauza penală și a fi aplicate corespunzător prevederile art. 113 alin. Cod penal (calificare a infracțiunii).

Astfel, instanța de apel nu a cercetat amănunțit aspectele învinuirii înaintate, în coroborare cu probele administrate, pe care urma să le aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, reținând selectiv conținutul unor probe la formarea concluziei adoptate, deviind de la cerințele prevăzute la pct. 8) alin. (1) art. 417 Cod de procedură penală. Deci, instanța de apel nu a soluționat fondul cauzei și al apelurilor în corespundere cu actul de învinuire și fapta incriminată lui TRESTIAN Dan, iar hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța de apel a admis o eroare gravă de fapt.

Din considerentele expuse, Colegiul penal statuează, că decizia instanței de apel în cauza dată, este afectată de insuficiență și contradicții în partea motivării

soluției adoptate, ceea ce este incident cazului de casare invocat în speță și prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, iar erorile admise de către instanța de apel nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesual-penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

În asemenea condiții, instanța de recurs conchide de a admite recursurilor ordinare declarate, iar decizia instanței de apel de casat cu remiterea cauzei în instanța de apel la rejudecare, în alt complet de judecători, pentru adoptarea unei soluții corecte.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererile de apel; să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea o evaluare convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date; să-și argumenteze clar concluziile în decizia adoptată, iar în caz de adoptare a unei concluzii de vinovăție sau nevinovăție a inculpatului, să emită o soluție clară, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, PASAT Liliana și de partea vătămată GAȘCU LILIAN, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 24 iunie 2020, în cauza penală privindu-l pe **TRESTIAN Dan XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia pronunțată integral la 18 februarie 2021.

Președinte

DIACONU Iurie

Judecători

CATAN Liliana

GUZUN Ion

BOICO Victor

TOMA Nadejda